

Ahozko euskara formala aisialdiko euskararen osagarri. Zornotzako gazte batzuen datuak

ARNEDO GAZTELURRUTIA, Maialen
EHUko Euskal Filologiako ikaslea

BADIOLA OSTOLAIZ, Ane
EHUko Euskal Filologiako ikaslea

GANDARIAS ISPIZUA, Leire
EHUko Euskal Filologiako ikaslea

Sarrera data: 2011-03-11

Onartze data: 2011-06-24

Zornotzako ikastetxe batean bigarren batxilergoko D ereduko hamazazpi ikasleko talde batekin debate bat egin zen, eskolan gutxi lantzen den ahozko euskararen genero formal honetan nolako baliabideak agertzen diren aztertzeko. Bereziki aztertu diren atalak hauek dira: debatearen kudeaketa orokorra (solaskideen eta moderatzailearen parte-hartzeak nola bideratzen diren) eta debatean jorratutako eduki gaien kudeaketa (gai berriak proposatzea, mantentzea, aldatzea...) hartarako erabiltzen dituzten baliabideak aztertuz (antolatzaileak, sarrera egiturak, berformulatuzaileak,...). Emaitzen arabera ikus daiteke gazte hauek badituztela hainbat gaitasun baina gabeziak ere nabari direla. Gure ustez, aisialdian euskara gehiago erabiltzeko, eskolek euskarak berezkoak dituen ahozko genero formalak gehiago lantzea eraginkorra izango litzateke.

Hitz-gakoak: Ahozkotasuna, baliabide diskurtsiboak, debatea, gaiaren eraikuntza, sekuentzia didaktikoa.

Con el fin de examinar qué recursos aparecen en el debate (siendo éste un género formal poco trabajado en las escuelas), se efectuó un debate con diecisiete alumnos del modelo D de segundo de bachillerato de un instituto de Zornotza. Estos son los ámbitos que se han analizado: la gestión general del debate (cómo se gestiona la intervención de los participantes y del moderador) y la regulación de los contenidos temáticos tratados en el debate (proponer nuevos temas, mantenerlos, cambiarlos...) analizando los recursos que se usan para dichas intervenciones (organizadores textuales, estructuras de introducción, reformuladores...). En los resultados se puede ver que estos jóvenes poseen muchos recursos pero también se manifiestan algunas carencias. En nuestra opinión, sería muy eficaz que se trabajasen más los géneros formales propios del euskera en las escuelas para así promover el uso del euskera también en el ámbito del ocio.

Palabras clave: Oralidad, recursos discursivos, el debate, construcción del tema, secuencia didáctica.

Dans le but d'examiner les ressources qui apparaissent dans le débat (un genre formel peu utilisé à l'école), nous avons réalisé un débat dans un lycée de Zornotza avec la participation de dix-sept étudiants de second année de baccalauréat en modèle D (tout l'enseignement est donné en basque). Les domaines considérés sont les suivants: la gestion globale du débat (l'organisation de la participation des membres et du modérateur) et la gestion des contenus traités (la proposition de nouveaux thèmes, l'entretien, le changement ...) avec l'analyse des ressources utilisées pour ces gestions (les organisateurs textuels, les ressources d'introduction, les reformulations ...). Dans les résultats on s'aperçoit que ces jeunes ont certaines compétences, mais ils montrent aussi certaines lacunes. À notre avis, pour que le basque soit

plus employé en temps de loisir, il serait souhaitable que les écoles renforcent aussi l'utilisation du genre formel du basque.

Mots-clés : Oralité, ressources discursives, le débat, construction du thème, séquence didactique.

A debate was carried out with seventeen students in Basque in the last year of high school (17-18 years old) in Zornotza in order to understand the means that come out on this formal genre that is rarely worked on at schools. These are the fields that have been analyzed: the general management of the debate (how the participation of the members and the moderator are led) and the management of the thematic contents dealt with on the debate (proposing new themes, keeping them, changing them, etc.) while analyzing the means that have been used for that management (discourse connectors, introductory structures, reformulation, etc.). It can be observed in the results that these young people have much talent but they also have some weak points. In our opinion, it would be very effective to have these formal oral genres that are characteristic of spoken Basque language more often at schools in order to stimulate the use of Basque in leisure time.

Keywords: Orality, discursive resources, discussion, construction of the theme, didactic sequence.

0. Sarrera

Lan honek ikasle talde bati egindako debatearen grabaketa eta azterketa biltzen ditu. Hau da, alde batetik grabaketa prozesua eta, bestetik, datuen analisia.

Euskara kalean hain gutxi erabilia, gazteak ahazko egoera formaletan nola moldatzen diren aztertu nahi dugu. Hau da, debatea, argudiozko ahazko testu aberatsa da. Eskolan lantzea, gure ustez, erabilera arrunterako ere (alegia, kalerako erabilerarako) baliagarria litzateke. Izan ere, hezkuntza sistemaren bitartez gazteek debate batean euren ideiak nola arrazoitu edota argudiatu ditzaketen ikasita, euren egunerokotasunean baliagarri izango zaizkien baliabideak ikasiko dituzte. Gazteengan eragin handia izango du honek, bai euren hizkuntza gaitasunean eta baita euskararen erabileran, hizkuntza erabiltzeko tresnak barneratuta erabilera ere handiago izango baita, bai hezkuntza mailan eta baita aisialdian ere.

Azterketa hau saiakera bat da, proba bat. Guk, bildutako datuetan oinarriturik, gure azterketa eremu zehatz batera mugatu dugu; azter daitezkeen alor guztietatik gutxi batzuk landu ditugu. Ikerketarako bidea zabalik gelditzen da beraz.

Deskribapen eta azterketarekin hasi aurretik lan honetan lagundu diguten guztiei eskerrak eman nahiko genizkieke: Itziar Idiazabal, Leire Diaz de Gereñu eta Ibon Manterola irakasleei eta Zornotzako *Urritxe* Institutuko irakasle eta ikasleei.

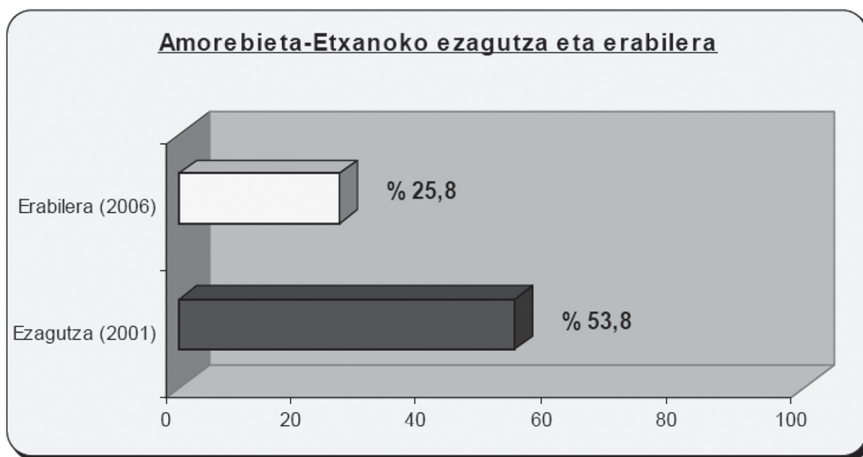
1. Korpusaren bilketa eta bere ezaugarriak

Debate saiakera hau Zornotzako *Urritxe Bigarren Hezkuntzako Institutuan* burutu genuen 2010eko apirilaren 28an eta 29an, bigarren batxilergoko D ereduko hamazazpi ikasleko talde batekin.

Soziolinguistika Klusterrak 2006ko urrian egindako neurketen arabera, Zornotzan %53,8koa da euskararen ezagutza. Euskararen kale erabilera, or-

dea, %25,8koa baino ez da. Hau da, aztergai ditugun ikasleok, lau elkarriketatik bakarra izan ohi dute euskaraz.

Aipaturiko datuak ondorengo taulan ikus genitzake:

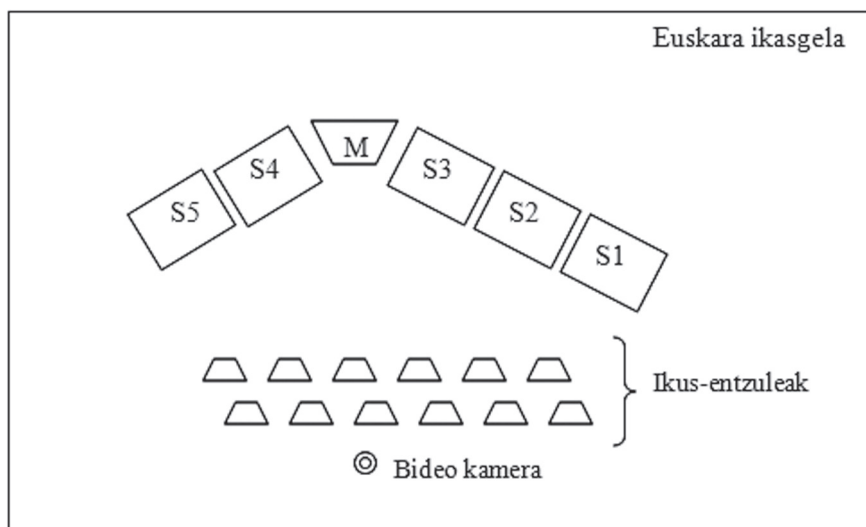
Ikasle hauek ahozko genero mota hau lehenengo aldiz lantzen zutenaz, gaia aukeratzea ez zen lan erraza izan. Izan ere, gazte hauek ez dute debatea landu ez euskaraz eta ezta beste hizkuntzaren batean ere. Bestalde, hainbat aldiz irakurri izan dugu aukeratzen den gaia oso garrantzitsua dela debatearen garapen zuzenerako. Gaiak iritzi desadostasuna sortu behar zuen, baina alde/kontra gisako jarrera argudiatu gabeak saihestuz eta gaia interakzioan osatuz. Hau da, gaia oinarri hartuta azpigi eta ideia desberdinak garatzeko erraztasunak eman nahi genizkien. Hauxe izan zen aukeratutako gaia: «*Osasuna gaur egungo gazteengan: eredia aldatzen ari da*».

Ikasleek genero mota hau lehenengoz landu zutela azpimarratu nahiko genuke. Izan ere, gure ustez, ahozkotasuna lantzea ohitura balitz, eragina izango bailuke bai kale erabileran eta baita erabilera formalean ere.

Garrok (2007) bere lanean dioten moduan, debate orok ekoiztua izan aurretik aurre lanketa baten beharrezana duela uste dugunez, bi saiotan banatu genuen korpusaren bilketa.

Lehenengo saioan debateaz duten jakintza ebaluatu eta genero honen ezaugarrien eta partaideen azalpena egin genien ikasleei. Ahozko genero honen inguruan zituzten ideiak argitu ostean, debaterako gaia proposatu genuen («*Osasuna gaur egungo gazteengan: eredua aldatzen ari da*»). Gaia lantzen haste aldera ikasleak biko taldeetan banatu genituen: taldeetako bati moderatzaile rola eman genion eta beste guztiei debatakide rola. Taldeek bakoitzari zegokion rola prestatzeari ekin zioten; hots, moderatzaile taldeak debatea aurrera eraman ahal izateko gidoia eta gaiak prestatu zituen eta debatakide taldeek argudioak, adibideak... Bai irakaslea eta baita gu ere, aurre lanketa horretan mahairik mahai ibili ginen ikasleen lana bideratuz. Eskola ordua bukatzean, bikote bakoitzak pertsona bat aukeratu zuen debatean parte hartzeko eta gainerako guztiek ikusle/entzule rola bereganatu zuten.

Bigarren saioan, aurre lanketan prestaturikoa praktikan jarri genuen debatea grabatuz. Moderatzailea eta debatakideak 'U' baten gisako irudia osatuz mahaietan eseri genituen (moderatzailea erdian) eta ikusleak hauen aurrean:

Saioa aurrera eramateko ezinbestekoa izan zen mikrofonoak beteriko funtzioa. Moderatzailea izan zen mikrofonoa solaskideei banatzearen ardu-

raduna. Mikrofonoak ahalbidetu zuen solaskideen artean hitz-txandak errespetatzea eta ondorengo transkribaketa lanak erraztu zizkigun.

Grabaketa horretan lortutako korpusak ia 40 minutuko luzera dauka. Ez du kalitate onegirik, ahotsa ez baita ongi entzuten. Hala ere, grabaketa guztia hitzez hitz transkribatzea lortu genuen.

Orohar, esan genezake ikasleek primeran barneratu zutela metodologia eta saio biak arrakastatsuak izan zirela.

2. Korpusaren azterketarako metodologia

Korpusaren azterketan bi azterbide izango ditugu: batetik, solaskide eta moderatzaileak debate batek berezko dituen ezaugarriak (besteen hitzak aintzat hartzea, hitz-hartzeak errespetatzea...) betetzen dituzten eta, bestetik, gaiaren kudeaketa nolakoa izan den.

Hori egin aurretik, azterbide bakoitzean zer aztertuko dugun eta nola aztertuko dugun azalduko dugu:

2.1. Debatearen zein ezaugarri aztertuko ditugun

Debate bat aztertzerakoan hamaika ezaugarri daude aztergai. Guk, ordea, batzuk baino ez ditugu kontutan hartu, interesgarrienak iruditu zaizkigunak edo debate baten jarraibidean garrantzitsuenak iruditzen zaizkigunak. Debateko ezaugarri guztiak aztertu ezin genituela ikusita, aukeraketa bat egitea beharrezkoa zela ikusi genuen. Zein ezaugarri aztertu eta zein ez aukeratzea, beraz, arbitrario xamarra izan zen. Hauexek dira iruzkintzeko aukeratu genituen puntuak:

Moderatzaileak, hiztuna, egoera eta gaia aurkeztu behar ditu batetik. Bestalde, bera da kideei txanda ematearen arduraduna, baita, beharrezkoa denean solasaldia moztearena ere. Gai bakoitzaren amaieran laburpen bat egin behar du, beste azpi-gaiei ateak irekiz. Moderatzaileak objektiboa izan behar duenez, garrantzitsua da bere iritzia ez ematea. Ikus Dolz & Schneuwly (1998) liburuan debateari buruzko ezaugarri gehiago.

Solaskideek, kideen txanda errespetatu behar dute eta moderatzaileak txanda ematean soilik hitz egin. Euren iritziak arrazoiak emanez azaldu behar dituzte, lokailuak eta antolatzaileak erabiliz. Bestalde, kideen iritziak kontuan hartuz hitz egin behar dute.

2.2. Gaiaren kudeaketa nola ebaluatuko dugun

Azterbide hau, Garrok, Idiazabalek eta Larringanek (2007) «Gaiaren eraikuntzarako baliabide diskurtsiboak debateetan» lanean egindako sailkapenaren arabera egin dugu, nahiz eta modeloa egokitu egin dugun. Autore hauek aipatzen dute gaiaren eraikuntzan bost baliabide diskurtsibo daudela:

- *Gaiaren sarrera edo hasiera*: Gaia aurkeztea da; eztabaidaren abiapuntua.
- *Gaia mantentzea*: Gaiarekiko argudioak errepikatzea, ekarpen berririk egin gabe.
- *Gaia garatzea*: Gaia zabaltze aldera ekarpenak eta birformulazio berriak egitea da.
- *Gaia desbideratzea*: Gai baten barnean itzulinguru moduko saio bat egitea da, gaia aldatzea baino mugatuagoa, baina gaia garatzea baino zabalagoa dena.
- *Gaia aldatzea*: Lantzen ari den gaiaren baitan beste gai bat proposatzea da.

Korpusaren azterketan, debatakideek baliabide diskurtsibo hauek nola garatu dituzten aztertuko dugu. Hala ere, laugarrena (gaiaren desbideratzea) ez dugu aztertuko.

3. Emaitzak

3.1. Debatearen ezaugarrien azterketa

Oro har, debatakideek goian (2.1. puntua) aipaturiko ezaugarriak espero baino hobeto betetzen dituzte. Debatearen kudeaketa, beraz, ongi joan da; emaitzak uste baino hobek izan dira.

Hurrengo taula honetan solaskideek eta moderatzaileak bete beharko lituzketen ezaugarriak ageri dira, + eta – ikurrekin, egitekoak betetzen dituzten edo ez adierazteko:

Moderatzailea		Solaskideak	
– Hitzunak, egoera eta gaia aurkeztu	+/-	– Kideen txanda errespetatu	+
– Kideei txanda eman eta kendu	+/-	– Moderatzaileak txanda ematean soilik hitz egin	+
– Gai bakoitzaren amaieran laburpena egin	+	– Euren iritziak argudiatu	+/-
– Objektiboa izan behar du	+/-	– Lokailuak eta antolatzaileak erabili	+/-
		– Kideen iritziak kontuan hartu	+/-

Taula honetan ikus genezakeen moduan, moderatzaileak, oro har, ezaugarri guztiak betetzen ditu. Hala ere, aipatzekoa da egoera ez duela aurkezten eta solaskide guztiei galdera berbera egiten diela ideia bat proposatzen den bakoitzean. Beherago aipatuko dugun moduan, zenbait unetan objektibotasuna ere galtzen du.

Solaskideek ere ezaugarri gehientsuenak betetzen dituzte. Debateko partaideek hitz egiteko mikrofono bat dutenez, txandak ongi errespetatu dituzte, ez diete bata besteari hitza kentzen. Iritziak arrazoiz babesturik ematen dituzte eta beste solaskideen iritziak kontuan hartuaz hitz egiten dute (nahiz eta badiren salbuespenak). Antolatzaile eta lokailu mordoa erabiltzen dute euren jardunean, euren diskurtsoa antolatuz. Hala ere, beti baliabide berak erabiltzera jotzen dute, hau da, lokailu eta antolatzaile berdinak erabiltzen dituzte beti.

Ikus-entzuleek isiltasuna eta arreta mantentzen dute uneoro, beraz, ongi betetzen dute ezaugarri hau.

3.2. Gaiaren eraikuntza

3.2.1. Gaiaren sarrera edo hasiera

Debateetan, oro har, moderatzailearen lana da gaiari hasiera ematea, nahiz eta solaskideek ere proposa ditzaketen gaiak debatea aurrera doan heinean. Gure korpusean moderatzaileak metahizkuntza baliatzen du gai nagusia aurkezteko. Egoki aurkezten du kontsigna debatea hasi orduko, lehenengo hitz-hartzean:

1. M: *Arratsaldeon lagunok e gaur hemen eingo dogun debatean gaia hau izango da / osasuna gaur egungo garzteengan / eredia aldatzen ari da //*

3.2.2. Gaia mantentzea

Baliabide diskurtsibo hau hasieran espero genuena baino askoz gutxiago darabilte. Solaskideek sekuentziaren kudeaketa propioak egin eta norabide propioa hartzeko gai direla ikus genezake; hau da, ez dira mugatzen baieztatzera/ezeztatzea edo alde/kontra egitera.

Gaia mantentzeak gaiaren saturazioa dakar, eta debate honetan gaiaren saturazioa ez da handia, nahiz eta kasu batzuetan badagoen:

68. S3: *Ba noizbaiten / bueno e egia esan gutxi / baina agian urtero (x2) bider batean bai joaten joaten xx xx medikura hori txekeoak edo egitera hori superzi supertizi (?superstizio) bueno gainetik jakiteko ea nola dagoen e: gure osasuna ta bai kontutan hartzekoa da ere hori ikastetxeek ikastetxeetan e: jende asko etortzen direla ba inkestak egitera hori janari haueri buruz edo elikadurari buruz eta esaten esanez hori zein den horietatik osasuntsuena eta hori gobernua hori antolatzen du ta kontutan hartzekoa da zeren hori oso responsabilitate handia da uste dugu e nagusien partetik eta yasta / hartu*

Kasu honetan, solaskideak bere bizipen pertsonalak kontatzen ditu gaia saturatuz, ez baitu ekarpen berririk egiten.

Moderatzaileak ere eragiten du gaiaren saturazioa noizbehinka. Esaterako solaskide guztiei galdera bera planteatzen die, hauei, gaia mantentzera bultzatuz:

13. M: Zuk zer pentsatzen dozu Xabier?
14. S4: Nire ustez ba gaur egungo garzteen ehuneko handi batek kirola egiten du // e eskoletan da kirolaren balioa azaltzen diote osasunarentzako da halako gauzentzako zelakoa den
15. M: Beñat ze usteozu?
16. S3: Bueno ba nik e: baten batean ez nago ados hori berak esan duenarekin baina esan behar dut hori erdizka e erdi e: erdi egie dela zeren e: bueno ikasleen zati handi bat e egiten dutena da ba bueno ikastea ta batzutan hori e: antolaketa oso txarra izaten da eta / bueno ba ikasketak hori oso batera hartzen dira eta asko ikasi behar dute eta denbora asko kentzen die / baina egia da ba denbora izaten dutenean / bueno / batzutan bai e daudela pertsona asko / hori deporte egiten dutela ta badakitela opzio oso (x3) osantsu osasuntsua dela
17. M: Arrate zuk ze usteozu?
18. S2: Ba ni be bai ados nau Beñategaz ze / gaur egun esaten dabe gazte askok eztabe plantietan hori ba telebista ikusten dabelako ta baia / ikasketek kentzen dabe denbora asko da / da azkenenan ezteko guz egunean hainbeste ordu ba dana / ondo / banatzeko edo

3.2.3. Gaia garatzea

Hirugarren baliabide diskurtsibo hau espero genuena baino askoz gehiago ageri da. Moderatzaileak gaitasuna du gaiaren bidea aldatzeko eta segituan antzematen du gaia noiz ari den saturatzen. Solaskideek ere gaitasun handia erakusten dute gaia garatzeko orduan, ia interbentzio guztietan ideia berriren bat proposatzen baitute.

Ondorengo hitzartzean ikus genezakeen moduan, moderatzaileak azpigi bat proposatzen du eta solaskideei iritzia eskatzen die. Solaskideek gaia-

ren inguruko ideia berriak proposatzen dituzte, ez dira moderatzailearen esana baieztatzera edo ezeztatzerara mugatzen:

36. M: Ez e hurrengoa adibidez e elikaduran eredia aldatzen ari dala esaten dabie (=dute)
37. S3: Bueno ni esan izan naiz da bakarrik hori gazteentzat e (x2) lotzen zaiion zerbait gizarte osoari afektatzen dio / egia da gaur egunotan hori e: esaten direnak janari transgenikoak hori modan jartzen ari direla / nik ziur ez dakit hori e osasunerako txarra den ala kontutan hartzekoa da batez ere gaztietan loditasun maila askoz ere sendoago askoz ere handiagoa da eta nire ustez horretan antsietateak eragin handia daukala ze mutil asko antsietatea daukatenean hori ba jaten hasten dira ta urduritasumak egiten du
38. M: E / esaten dute gazteen ehuneko laurogeiak e fast food-a hartzen duela e astean birritan / ze uste dozue hau egia dala edo?
39. S2: Bueno igual astean birritan lar da baia asteburuetan / argi dau / ba jendea extala joaten e begetariano batera jaten / ba juten dire edo burger king mcdonalds / eta holako lekuetara dalako merkeaua ta prestatzeko be bebai etxean egiten badozuz ba askobe (=askoz ere) errezaia da
40. M: Mikel?
41. S1: Ba uste dot egia dala ta fast food edo janari azkarra gero ta gehiago jaten dala / ta hori exta gazteen arazoa bakarrik / gurasoena da / gurasoen arazoa izen ahal da e gurasoek e ume txikiei gurasoek emoteotzielako janarie da (=eta) esateotzie nun jan ta dana da kontzientzia arazo bat dalako azkenean / e danon (x2) kontzientzian aldatu (x3) ein bidan gauza bat e ohitura bat e aldatu ein bidan ohitura bat
42. M: Jon zuk zegaitik uste dozu azken urteetan e hainbeste fast food jaten dala?

Bestetik, adibidez eta definizioz hornitzen dituzte argudioak, diskurtsoa aberastuz. Gainera, hitz-hartzeen amaieran proposatutako ideiak birgogoratzen eta azpimarratzen dituzte, euren iritzitari enfasia emanez. Horixe ikus genezake adibide honetan:

12. S5: *Bueno ba alde batetik ez nago guztiz ados horrekin / e uste dut e ba egia da ba kirol gitxiago egiten dela ez? ba adibidez telebistagatik e: bideojokoengatik / gazteek gero eta gehiago erabiltzen dituzte horrelako teknologiak eta / (x2) ba kirol gitxiago egiten da baina / hala ere / gazteek ez diote kirola egiteari utzi / kirola egin egiten da*

Bestalde, moderatzaileak planteatzen dituen galdera murrizak gaindizten dituzte, hitz-hartze luzeak eta aberatsak eginez. Azkenik, antolatzaile ugari eta mota desberdinetakoak erabiltzen dituzte, eta berauen erabilera egokia da.

Hala ere, gabeziak ere badituzte. Moderatzaileak galdera itxiegiak egiten dizkie solaskideei, bai/ez edo ados/kontra erantzuna dakartenak.

67. M: *Zuk ze zenbatero joaten zara e kontrol medikoak egitera?*

85. M: *Ta zu ze inoiz jua zara natural naturista batengana edo?*

Bestalde, zenbait momentutan moderatzaileak solaskideenak izan behar luketen argudioak hartu eta bere egiten ditu. Solaskideek ere burutzen dute akatsik: hitz-hartze luzeegiak egiten dituzte batetik, euren iritzia astunago eginez.

3.2.4. Gaia aldatzea

Korpus honetako debatearen gai nagusia bakarra da. Hortaz, ezin genezake gaikako aldaketarik aurkitu. Alabaina, baditugu hiru azpi-gai eta azpi-gai hauetariko bakoitza gai aldaketa bat dela esango dugu.

Moderatzaileak gai aldaketaren bat egin nahi duen bakoitzean, lehenengo eta behin aurreko ideiarekin laburpentxo bat egiten du eta jarraian gai edo ideia berria proposatzen du. Hala ere, badago hutsunerik.

Esate baterako, moderatzaileak baliabide edo antolatzaile diskurtsiboan ezagutza falta du gaiak aldatzeko orduan. Solaskideek gai beraren bueltan ideiak proposatzen dituzte etengabe, baina ez dute gai aldaketarik egiten. Oro har, gure ustez, debate honetako solaskideen helburua, ekarpenak egitea da gai berriak proposatzea baino gehiago.

Hona hemen goian aipaturiko ezaugarrietariko batzuk biltzen dituen hitz-hartze sorta bat¹:

57. M: Arrate ta goxokiak bebai jaki manipulatuak dira? / zuk e ze
usteozu gaur egun goxoki asko jaten dire edo:?
58. S2: Ba nire ustez bai / e goxoki gehiegi saltzen die da karo umeak
zer jango dabe eztabe jango eztabe gureko bokata bat jan / jaten
dabez goxokiek / da horrek dekiez produkto pilo bat ta gehienak
eztakigu zeintzuk diezen da (=eta) horrek eiten dau asko hartzen
badozuz ba osasunarentzako ezta izango ona
59. M: Ta horren aukako / e zer al dogu ein horren aurka edo?
60. S2: Ba eztakit hori etxean be erakutsi behar da ezjala eztiela jan
behar hainbeste
61. M: Bueno ba / hori jaki manipulatuak ikusten da ba bere alde
onak dekozela adibidez Ikerrek esan dauzenak e eta Jonek horrek
kontserbatzaileak edo holakoak / baina badauz e beren kalte txar
rrak be badekie ez // e badau (x2) topiko bat esaten dabena
gaurko (x2) gazteek e ezutela kontrol medikurik pasatzen / zer
usteozu honen inguruen Jon?

Adibide honetan ikus genezake moderatzaileak (M) solaskide bati gai berri bat proposatzen diola eta S2 solaskideak, gaia mantentzeaz gain, ekarpen berri bat egiten duela (58. hitz-hartzea, larrosez). S2 solaskideak esandakoaren harira, moderatzaileak galdera berri bat du eta S2 solaskideak ekarpen berri bat eginaz erantzuten dio.

Bestalde, hitz-hartzearen bukaeran moderatzaileak solaskideek egindakoaren laburpena egiten du (61. hitz-hartzea, marroiz) eta, ondoren, gaia aldatzen du (61. hitz-hartzea, urdinez). Gainera, adibide batez babesten du bere esana.

Ikus genezake, antolatzaile ugari darabiltela, nahiz eta askotan errepikatut egiten dituzten. Bestalde, iritzia emateko esapideak ere erabiltzen dituzte: *adibidez, nire ustez...*

¹ Azpimarraturik: gaia garatzea; beltzez eta hizki zuriekin: gaia aldatzea; gris ilunez: gaia mantedzea; gris argiz: laburpenak; lauki batean sarturik: antolatzaileak eta bestelako esapideak.

4. Ondorioak

Oro har, debatearekiko dugun inpresioa positiboa da. Debatekideen he-
rriak eta adinak debatearen jarraibidean eragin handia dutela uste dugu.
Izan ere, ikusi ditugun datuen arabera, Zornotzan, euskararen ezagutzari eta
erabilerari dagozkien datuak hobeak dira beste zenbait herritako egoerare-
kin konparatuz gero. Erabilera maiztasun honek, gure ustez, eragin zuzena
du gaztetxo hauek debaterako duten gaitasunean. Hala ere, honakoa ez da
hipotesi bat besterik. Frogatu egin beharko genuke zonalde erdaldunago
batean saiakera berberak zein emaitza emango lukeen.

Bestetik, adinari dagokionez, orain arte egindako debateen azterketek
haurren korpusak zituzten oinarri. Gure korpuseko kideak, ordea, 17-18
urteko gazteak dira eta adinak badu bere isla debatearen kalitatean. Izan
ere, zonalde eta hizkuntza ohitura bertuko bi debate alderatuta (9-10
urteko haurrena eta 17-18 urteko gazteena) ikusi dugu desberdintasuna
handia dela. Hala ere, azpimarratu nahiko genuke, ez dela adina deba-
tearen kalitatean eragiten duen bakarra; solaskideei proposaturiko
gaiak, aurrelanketak... ere eragin zuzena dute. Debatearen emaitza uste
genuena baino hobea bada ere, argi dugu badagoela zer konpondu eta
zer landu.

Bestalde, burutu dugun lana euskararen ahozko ezaugarriak aztertzeko
baliagarria dela uste dugu. Honetaz gain, eskolan ahozkotasunarekin egin-
dako lanak kale erabilerarako baliagarria dela deritzogu. Eskolan, gisa
honetako azterketak adin desberdineko ikasleekin egingo balira, egune-
rokotasuneko jardunean eragina izango lukeela esango genuke. Didaktika
zehatzen premia nabaria da.

---

* Lan hau Itziar Idiazabalek eta Leire Diaz de Gereñuk irakasten duten Euskararen Irakaskun-
tzarako Metodologia (Euskal Filologia, UPV/EHU) ikasgaiaren barruan egin zen 2010eko udabe-
rrian.

Bibliografia

ALDASORO, M. eta ELORZA, I. (2004) «Ahozkotasuna hizkuntza arloan: ikasleari hitz ematen. Planteamendu teoriko orokorra», *Ahozkotasuna: testuingurua eta esperientziak*, Zarautz: Ikastolen elkarte, 99-128 orr.

DE PIETRO, J.-F.; ERARD, S. eta KANEMAN-POUGATHCH, M. (1996/97) «Un modele didactique du «debat»: de l'objet social a la pratique scolaire», *Enjeux*, 39/40 zka., 100-129 orr.

DOLZ, J. eta SCHNEUWLY, B. (1998). *Pour un enseignement de l'oral*. Paris: ESF.

ELHUYAR (2000) *Elhuyar hiztegia: Euskara - gaztelania. Gaztelania - euskara*, Usurbil: Elhuyar fundazioa.

GARRO, E. (2007). «Jendaurreko Debateak Euskaraz. Diskurtso Erreferituaren Azterketa. «*Les débats en basque. Analyse des discours rapportes*». EHUko Doktorego Tesi Europarra.

GARRO, E.; IDIAZABAL, I. eta LARRINGAN, L.M. (argitaratzeke [2007]) «Ahozko debateetako zenbait baliabide diskurtsibo eta haien didaktika».

GARRO, Eneritz; IDIAZABAL, Itziar eta LARRINGAN, L. M. (2007): «Gaiaren eraikuntzarako baliabide diskurtsiboak debateetan». In IDIAZABAL, I. eta GARCIA AZKOAGA, I. (Ed.) «Ahozko hizkuntza. Euskararen azterketarako eta didaktikarako zenbait lan (Publicación electrónica de la UPV-EHU) ISBN: 978-84-690-853-1. (Bertsio elektronikoa)

GAZTEEN EUSKAL BEHATOKIA (2008). *Osasuna eta gazteak. Euskadiko gazteen ikusmoldeak osasunari buruz*. Bilbo: Eusko Jaurlaritza.

HARLUXET (1998) *Harluxet hiztegi entziklopedikoa*, Donostia: Klaudio Harluxet fundazioa.

http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r432459/eu/contenidos/informacion/dif10_curriculum_berria/eu_5495/decretos_normativa_indice_e.html (88-148)

http://www.zientzia.net/artikulu.asp?Artik_kod=5549

LARRINGAN, L. M. (2002). «Debate con jóvenes: interlocución, tema y tarea», *Textos. Didáctica de la lengua y literatura*, 29, 2002. 21-30

REDAL, E.J. eta URIARTE, J. S. (zuz.) (2009). *Baikor 2*. Zubia-Santillana.